

функціонуючої ринкової економіки; співпраці з Україною у сфері збереження стабільності та безпеки в Європі й усьому світі; розширенні економічного, політичного та культурного співробітництва. При цьому не називалися конкретні терміни впровадження Спільної Стратегії, ЄС надавав загальні формулювання щодо можливої співпраці.

Відповідно до Спільної Стратегії була розроблена Програма інтеграції України до ЄС, яка складалася зі 140 розділів та була головним інструментом підготовки нашої держави до інтеграції в Євросоюз. Цей документ було затверджено Президентом України 14 вересня 2000 р. Визначалися всі можливі напрями співробітництва України з ЄС – політичний, соціальний, фінансовий, економічний, торгівельний, науковий, освітній, культурний. Це перший документ такого змісту в Україні, який охоплював практично всі сфери суспільно-політичного життя України та мав план приведення їх у відповідність до європейських стандартів.

На жаль, програма інтеграції України у ЄС довгий час реалізовувалася не у повному обсязі, за причиною браку коштів. Але слід відзначити поступові позитивні зміни в інтеграційному процесі України: закріплення курсу на інтеграцію, створення урядового комітету з питань економічної політики та європейської інтеграції, трансформування Міністерства економіки в Міністерство економіки і з питань європейської інтеграції, введення посади Державного секретаря з питань європейської інтеграції в Міністерстві закордонних справ, заснування Управління з питань європейської інтеграції в Секретаріаті Кабінету Міністрів.

Отже, початок діалогу між Україною та ЄС мав повільні темпи розвитку, які поступово посилювалися та набирали нових важливих обертів. За 10 років ведення діалогу відбулися значні зрушення у питанні євроінтеграції України, що закріплювалися на законодавчому рівні. Саме євроінтеграційні кроки України у 1990-х рр. заклали значний фундамент для подальших позитивних зрушень у цьому процесі.

Синякова Дар'я Павлівна
Науковий керівник – канд. істор. наук, проф. Воронянський О.В.
Державний біотехнологічний університет

СУВЕРЕНІТЕТ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Суверенітет — верховенство влади на своїй території і незалежність у міжнародних відносинах. Верховенство влади означає дію в межах її території тільки однієї публічної влади, яка визначає повноваження усіх державних органів і посадових осіб, а також підлеглість цій владі всього населення території. Незалежність у міжнародних відносинах — це її непідпорядкованість будь-якій зовнішній владі, владі інших держав.

Відрізняють дві сторони суверенітету:

- Внутрішню: виражає верховенство і повноту державної влади відносно до усіх інших організацій у політичній системі суспільства, її монопольне право на законодавство, управління і юрисдикцію усередині країни в межах усієї державної території. Внутрішній суверенітет називають ще законодавчим суверенітетом, оскільки він припускає право законодавчої влади видавати закони.

- Зовнішню: виражає незалежність і рівноправність держави як суб'єкта міжнародного права у взаємовідносинах з іншими державами, недопустимість втручання у внутрішньодержавні справи ззовні.

Поява ЄС, утворення зі складним, особливим статусом, актуалізувало дискусії довкола сучасного розуміння поняття державного суверенітету та характеристики суверенності цієї організації та її учасників.

Для з'ясування відповіді на питання, кому належить суверенітет в Європейському Союзі, становлять інтерес розробки авторів теорії «участі», які намагалися віднайти компроміс між «сепаратистською» і «унітарною» теоріями. Вказані автори, як і «унітаристи», вважали недопустимим визнавати суб'єктів федерації носіями державного суверенітету. Як компроміс вони пропонували визнати за ними право на участь у формуванні та реалізації державного суверенітету.

На сучасному етапі розвитку ці ідеї також користуються популярністю, хоча й отримують іншу назву. Так, Глен Морган зазначає, що «...у постсувереністському проєкті метою інтеграції є не загальноєвропейська федерація, а нова складна політична спільнота, що розпорошує політичну владу між різними рівнями влади (регіональним, національним, загальноєвропейським) залежно від питання, яке необхідно вирішити».

Стосовно Європейського Союзу також говорять, що його наднаціональні інститути спільно з національними урядами беруть участь у реалізації державного суверенітету. Однак, стосовно як федеративної держави, так і ЄС йдеться не про спільне формування на здійснення державного суверенітету, а лише про участь у здійсненні державної влади — у першому випадку і про участь інститутів Союзу у реалізації окремих суверенних прав держав-членів — у другому. Щоправда, стосовно Європейського Союзу ситуація є набагато складнішою.

Важливою характеристикою європейської інтеграції на всіх етапах розвитку Союзу слід визначати наявність стійкості тенденції до поступового набуття ним дедалі більше ознак наддержавного утворення внаслідок послідовного самообмеження держав-членів ЄС в обсязі здійснюваних суверенних прав та делегування права їх реалізації на наднаціональний рівень.

Для сучасного етапу європейського державно-правового розвитку характерно:

- збереження державами-членами за собою статусу суверенної держави в його конституційно-правовому і міжнародно-правовому сенсі, а також самостійна реалізація низки суверенних прав, що дозволяє їм певною мірою не

допускати втручання інститутів Європейського Союзу у внутрішні справи і проводити за потреби незалежну зовнішню політику;

- існування «суверенітету» ЄС, що складається з прав реалізації суверенних прав і окремих повноважень, переданих йому урядами держав-членів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронянський О. В. и др. Національний суверенітет: український вимір в контексті світової політичної думки. – 2017.
2. Моїсєєва Н. І., Омельченко Г. Ю. Комунікаційна діяльність в структурі соціально-комунікаційного знання. – 2017.
3. Voronyansky O. Systemic risks of destabilization of social systems of post-industrial society in the context of economic crisis and war. – 2022.

Стекольников Сергій Олексійович

Науковий керівник – канд. істор. наук, доц. Чернікова І.В.

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ СТАНОВИЩА УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ ЗА ЧАСІВ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ

Після смерті Болеслава його продовжувачем став польський король Казимир Великий, який у середині XIV ст. заволодів Галичиною. Волинь, попри заклики папи до хрестового походу проти "схизматиків", литовському князю Любарту вдалося відстояти. Після приєднання Галицьких і Холмських земель до польських володінь, становище православних тут помітно погіршилося.

Після вступу великого князя Литовського Ягайла у шлюб із польською королевою Ядвігою було покладено початок об'єднанню Польського королівства та Литовського князівства. Однією з умов шлюбу був перехід Литовського князя в католицизм. Ще 1385 р. Ягайло офіційно відрікся від православ'я, а за рік після шлюбу, 1387 р., він оголосив римо-католицьку віру панівною в Литві. Незабаром почалися утиски православних. У Перемишлі католикам було передано православний собор. На Городельському сеймі 1413 р. було видано указ про недопущення православних до вищих державних посад.

1458 р. уніатський Константинопольський патріарх Григорій Мамма, який перебував у Римі, поставив литовсько-галицьким митрополитом Григорія, який свого часу був протодияконом у митрополита Ісидора. Григорій спробував затвердити у своїй митрополії унію і почав гоніння на православне